

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3002/2018. (I. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Salamon László, dr. Schanda Balázs, dr. Stumpf István és dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.289/2014/7. számú ítéletének alaptörvény-ellenessége és megsemmisítése iránt benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság – jogi képviselője [Pető Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Pető Márk ügyvéd) 1027 Budapest, Margit körút 64/b.] útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.289/2014/7. számú jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 1.1. A peres eljárás alapjául szolgáló ügy tényállása szerint 2013. szeptember 5-én a Románia-Magyarország labdarúgó mérkőzésre Bukarestbe busszal utazó szurkolói csoport egy része megállt egy általános iskola előtt. Ott a buszról leszállva, az általános iskola épületével szembefordulva az erődemonstráció és félelemkeltés látogatásával, zászlókat feltartva, elénekelték a magyar és a székely himnuszt. A csoport néhány tagja a roma etnikai kisebbségre rasszista kifejezéseket tett. A szurkolók között jelen volt az iskola korábbi pedagógusa, akit állásából a roma etnikumú tanulókkal szemben megfogalmazott kijelentései miatt bocsátottak el. A szurkolók a helyszínt a rendőrség elvezetésével hagyták el.
- [3] 1.2. Az I. rendű alperes a Konyári Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, aki a II. rendű alperes által készített és egy videó-megosztó internetes portálon („youtube.com”) nyilvánosságra hozott felvételen, az eseményről szóló beszélgetés keretében azt mondta: „Bejött a Jobbik, bejött egy busszal...”.
- [4] Az V. rendű alperes által üzemeltetett internetes portálon („444.hu”) 2013. szeptember 6-án „Romániába tartó szurkolók álltak meg cigány diákokat fenyegetni” címmel jelent meg tartalom. Ennek anyagából közvetlenül hozzáférhető volt az I. rendű alperes beszélgetéséről készült, a II. rendű alperes által a videó-portálra feltöltött felvétel. Az V. rendű alperes a későbbiekben is írt az eseményekről: tudósított a szeptember 6-án kiadott rendőrségi közleményről, valamint szeptember 12-én és október 1-jén is tartalmat tett közzé, amelyben az egymásnak ellentmondó információkat egyaránt bemutatta.
- [5] A VI. rendű alperes által üzemeltetett internetes portál („haon.hu”) 2013. szeptember 7-én tényfeltáró riportot tett közzé az eseményről „Itt valaki már megint nem mond igazat” címmel. A tényfeltáró riport keretében interjút készített az I. rendű alperessel, amelyet a portálon hozzáférhetővé tett. Ebben az I. rendű alperes a következő kijelentéseket tette: „Megtámadták az iskolát, a Jobbik megtámadta...”, „Voltak egy busszal Jobbikosok, hozzáteszem, hogy Jobbikosok, biztos, hogy Jobbikosok voltak...”. A VI. rendű alperes tudósítási anyagában kifejezetten utalt a tartalom elkészítését megelőző ellentmondásos információkra, és idézte a rendőrség közleményét is. Ezt követően, szeptember 9-én tudósított a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság sajtóreferensének ezzel összefüggésben tett közleményéről, majd szeptember 10-én közölte a helyi polgármester és az érintett iskola igazgatójának nyilatkozatát. Emellett elérhetővé tette az internetes portálon a rendőrség által nyilvánosságra hozott térfelügyelő kamerás felvételt is.
- [6] A VIII. rendű alperes által üzemeltetett internetes portál („hvg.hu”) 2013. szeptember 6-án „Videó: Romákra támadtak a Bukarestbe induló szurkolók Konyáron” címmel tudósítást közölt. Ebben idézte a 444.hu portálon megjelent cikket, és a II. rendű alperes által nyilvánosságra hozott videót. Magában a tudósítási anyagban meg-

jelenő tartalom nem hozta összefüggésbe sem az érintett eseményeket, sem az érintett személyeket a felperessel. Az internetes portál a későbbiekben is tájékoztatott az eseményekről: a szeptember 7-én, szeptember 12-én és szeptember 13-án megjelent tartalmak egyaránt bemutatták az éppen nyilvánosságra került információkat, valamint az azokkal összefüggésben megjelent ellentétes tartalmú véleményeket.

- [7] 1.3. A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását a bíróságtól, hogy az I. rendű alperes – a II. rendű alperes és a VI. rendű alperes által készített és nyilvánosságra hozott videón látható – nyilatkozata a felperes személyére vonatkozó valótlan tényállítás, ezért az I. rendű alperes megsértette a jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát. Kérte annak megállapítását is, hogy a II., IV., V., VI. és VIII. rendű alperesek az I. rendű alperes valótlan tényállításainak híresztelésével szintén megsértették a jó hírnévhez való jogát.
- [8] A fentiek alapján kérte az V. és VIII. rendű alperes kötelezését a jogsértő helyzet megszüntetésére, valamint kérte az I., II., IV., V., VI. és VIII. rendű alperesek kötelezését nyilatkozattal történő elégtételadásra. Végül kérte, hogy a bíróság kötelezze az I., II., IV., V., VI. és VIII. rendű alpereseket egyetemlegesen 700 000 forint megfizetésére nem vagyoni kártérítés jogcímén.
- [9] 1.4. Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a Jobbik Magyarországért Mozgalom felperes jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a 2013. szeptember 5-én a konyári általános iskola előtt történt eseményeket valótlanul a felperes tetteként, az abban részes személyeket pedig valótlanul a felpereshez tartozó személyekként tüntette fel a szeptember 5-én a II. rendű alperesnek adott és utóbb a youtube.com internetes oldalra feltöltött, valamint a szeptember 7-én a VI. rendű alperesnek adott és utóbb a haon.hu internetes portálra feltöltött nyilatkozataiban.
- [10] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a II., IV., V., VI. és VIII. rendű alperesek megsértették a felperes jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az I. rendű alperes fentiek szerinti valótlan nyilatkozatát a II. rendű alperes a youtube.com internetes oldalra való feltöltéssel, a IV. rendű alperes a romaclub.hu internetes oldalon, az V. rendű alperes a 444.hu internetes oldalon, a VI. rendű alperes a haon.hu internetes oldalon és a VIII. rendű alperes a hvg.hu internetes oldalon való hozzáférhetővé tétellel híresztelte.
- [11] Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. és II. rendű alperest, hogy együttesen a youtube.com internetes oldalon, a IV. rendű alperest, hogy a romaclub.hu internetes oldalon, az V. rendű alperest, hogy a 444.hu internetes hírportálon, a VI. rendű alperest, hogy a haon.hu internetes hírportálon és a VIII. rendű alperest, hogy a hvg.hu internetes hírportálon a saját költségükön 15 napon belül 30 nap időtartamra jelentessék meg a nyilvánosság számára hozzáférhető módon az ítélet rendelkező részének 1. és 2. bekezdését.
- [12] Az elsőfokú bíróság kötelezte az V. rendű alperest, hogy 15 napon belül a 444.hu internetes hírportálon 2013. szeptember 6-án „Romániába tartó szurkolók álltak meg cigány diákokat fenyegetni!” című cikkből az I. rendű alperes youtube.com internetes portálra feltöltött nyilatkozatának elérhetőségét szüntesse meg.
- [13] Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 100 000 forintot és annak késedelmi kamatát nem vagyoni kártérítés jogcímén.
- [14] Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a keresetet elutasította.
- [15] Ítéletének indokolása szerint a korábban kialakult alkotmánybírósági, valamint az azzal összefüggésben élő és jelenleg is töretlen bírói gyakorlat alapján a véleménynyilvánítási szabadság különleges védelmet élvez akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A tényállítások tekintetében azonban a véleménynyilvánítás szabadsága a közszereplőkkel szemben sem feltétlen, az nem terjed ki az érintett személyre hátrányos és valótlan tényállításokra. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására.
- [16] Az elsőfokú bíróság ehhez mérten rámutatott, hogy az I. rendű alperes a 2013. szeptember 5-én történt eseményeket mindkét – nyilvánosságra hozott – nyilatkozatában a felperes tetteként, illetve az abban részes személyeket a felperes politikai párthoz tartozó személyekként tüntette fel. Az elsőfokú bíróság – figyelemmel a fentiekben hivatkozott szövegrészekre, és azok teljes kontextusára – megállapította, hogy ezek olyan tényállítások, amelyek kívül esnek a véleménynyilvánítási szabadság körén. Megállapította továbbá, hogy a felperes mindkét felvétel tartalmából kétely nélkül felismerhető és beazonosítható.
- [17] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy az I. rendű alperes tényállítása a felperesnek a társadalmi értékelését negatívan befolyásolja. Köztudomású tény ugyanis, hogy egy országgyűlési képvisellel rendelkező országos politikai pártnak a megítélését a társadalom szemében hátrányosan érinti, ha az érintett pártot egyébiránt tőle

- független személyek garázda és rasszista cselekményével hozzák olyan szoros összefüggésbe, mely azt az állítást hordozza magában, hogy az érintett cselekmények kifejezetten a vonatkozó politikai párt cselekményei.
- [18] A fentiek alapján – figyelemmel arra a bírói gyakorlatra, hogy a bizonyítási teher a tényt közlő, illetve híresztelő személyre esik –, az I. rendű alperesnek kellett bizonyítania, hogy a 2013. szeptember 5-i események során az eseményben részes személyek a felpereshez köthetők. A bizonyítási eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a perben rendelkezésre álló adatok és bizonyítékok közül egyetlen adat, vagy bizonyíték sem támasztja alá a felperes és az eseményben részt vett személyek között azt a kapcsolatot, mely alapján akár az érintett személyek, akár az érintett esemény a felperesnek lenne betudható.
- [19] Az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy a II., IV., V., VI. és VIII. rendű alperesek azzal, hogy az I. rendű alperesnek a felperes jó hírnevét sértő nyilatkozatát (tényállítást) a nyilvánosság felé közvetítették, híresztelés formájában maguk is megvalósították a felperes jó hírnévhez fűződő személyiségi jogának megsértését. Ebben a körben rámutatott arra is, hogy a jogsértés tényét tekintve közömbös a közreműködő személyek jó- vagy rosszhiszemősége, esetleges felróhatósága vagy annak hiánya. Ebből következően a jogsértés ténye önmagában megalapozza az azzal adekvát objektív szankció alkalmazását.
- [20] A nem vagyoni kártérítésre irányuló kereseti kérelem körében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes felróható módon járt el. Akkor járt volna el ugyanis az adott helyzetben általában elvárható módon, ha ő mint a nemzetiségi önkormányzat elnöke – aki a perben tett személyes nyilatkozata szerint is pontosan tisztában volt a szavai jelentéstartalmával – a nyilvánosságnak szánt nyilatkozatait megelőzően a tényeket a lehetőségek keretei között megfelelően kontrollálja, így például tájékozódik és információt gyűjt az érintett iskola dolgozóinál, a helyi önkormányzat dolgozóinál, illetőleg a rendőrségénél. Az elsőfokú bíróság szerint ugyanakkor az I. rendű alperes ezeket elmulasztotta, és az eseményeket úgy tulajdonította a felperesnek, hogy arra vonatkozóan azt megalapozó érdemi információ nem állt a rendelkezésére.
- [21] Az elsőfokú bíróság a további alperesek oldalán felróhatóságot nem állapított meg. Az V., VI. és VIII. rendű alperes vonatkozásában kifejezetten hangsúlyozta: részint a perbeli tanúvallomások, részint a becsatolt tudósítási anyagok tartalma alapján megállapítható volt, hogy az érintett alperesek alkalmazottai a hivatásuk felelős gyakorlása érdekében elvárható gondosság szerint, a tények valóságtartalmát a lehetséges körben vizsgálva, feltárva és bemutatva, azaz a tőlük az adott helyzetben általában elvárható módon jártak el.
- [22] 1.5. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét helyben hagyta. A fellebbezésekben foglaltakra tekintettel rámutatott, hogy az alperesek alaptalanul hivatkoztak arra: az I. rendű alperes által tett, a felperest érintő közlések nem tényállítások, hanem véleménynyilvánításnak minősülnek. A másodfokú bíróság e körben utalt arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság által a PK 12. számú állásfoglalásban a sajtó-helyreigazítási perekre megfogalmazott, de általában a személyiségi jogi perekben is alkalmazható II. pontja szerint a közleményt a maga egészében kell vizsgálni; a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésénél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Ehhez mérten a másodfokú bíróság megállapította: az I. rendű alperes mindkét perbeli videofelvételen tett nyilatkozatából az átlagolvasó, átlaghallgató olyan következtetésre juthatott, amely szerint 2013. szeptember 5-én a konyári általános iskola előtt erődemonstráció és félelemkeltés látszatával megjelenő csoport résztvevői a felperes párt tagjai vagy e párthoz szervezetileg kötődnek és nem csupán vele szimpatizálnak. A közlésnek tehát tulajdonítható olyan jelentéstartalom, amely a felperes és a csoport tagjai közötti szervezeti kapcsolat meglétét állítja. Következésképpen a bizonyíthatósági teszt alapján az, hogy a szurkolói csoport tagjai szervezetileg kapcsolódnak-e a felpereshez, objektíve igazolható tényállításnak minősül.
- [23] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, hogy az alperesek az állított és híresztelt tények megalapozatlanságára vonatkozó bizonyítási kötelezettségüknek eleget tenni nem tudtak.
- [24] A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy a valótlan tényeket állító közlemény – annak tartalmával való azonosulás nélkül – linkeléssel hozzáférhetővé tétele a tények híresztelésének minősül. A jogsértő tartalom bármilyen módon történő hozzáférhetővé tétele ugyanis híresztelést jelent, más személy jogsértő nyilatkozatának továbbadásáért pedig a híresztelő önmagában a továbbítás megtörténte miatt objektív felelősséggel tartozik. Utalással a Kúria BH 2013.266. számon közzétett eseti döntésére kifejtette, hogy a híresztelés lényege az információ továbbítása, ezért az objektív jogkövetkezmény miatt nincs jelentősége sem annak, hogy a to-

vádbírási milyen célból történt, sem annak, hogy a híresztelő jó- vagy rosszhiszemű volt-e, és nem bír relevanciával a nyilvánosság biztosításának a mértéke vagy a jogsértés súlya sem.

- [25] 1.6. Az V. rendű alperes (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint a támadott döntés sérti az Alaptörvény IX. cikkében foglalt alapvető jogát.
- [26] Álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását megalapozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az ún. híresztelési szabály értelmezésével összefüggésben merül fel. Nem vitatta, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Ptk.) 78. § (2) bekezdése szerint a személyiségi jogok megsértését valótlan állítás híresztelésével is meg lehet valósítani. Rámutatott ugyanakkor, hogy a bírói gyakorlat ezt a szabályt úgy töltötte meg tartalommal, hogy a sajtó minden olyan állítás igazságtartalmáért is objektív felelősséggel tartozik, amelyet egyértelműen mástól idéz. Ez azt jelenti, hogy akkor is megállapítható jogsértés, ha a médium a sajtóetikai szabályoknak megfelelően, pártatlanul és kiegyensúlyozottan tájékoztatott egy vitás kérdéstről. Ez a jogértelmezés aránytalanul nagy terhet ró a sajtó képviselőire, hiszen csak olyan állítások közzétételét teszi számukra jogszerűvé, amelynek igazságtartalmáról minden kétséget kizáróan meggyőződtek. Ez megnehezíti a vitás kérdések bemutatását, és végső soron súlyosan korlátozza a demokratikus nyilvánosságot. A sajtónak ugyanis alapvető joga és feladata a közéleti viták lefolytatásáról való tájékoztatás.
- [27] Az indítványozó szerint a bíróságok alaptörvény-ellenesen értelmezték a régi Ptk. 78. § (2) bekezdésében foglaltakat. Ezt ugyanis objektív felelősségi alakzatban alkalmazták, és kizárólag azt vizsgálták, hogy történt-e valótlan tényállítás. Azt, hogy az adott médium körülmények között, a szakmai és etikai szabályoknak megfelelően járt-e el, csak a kártérítési felelősség körében értékelték. Az indítványozó álláspontja szerint ez az értelmezés ellentétben áll az Alkotmánybíróság által az 57/2001. (XII. 5.) AB határozatban és a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által a *Dichand és társai kontra Ausztria-ügyben*, továbbá a *Thoma kontra Luxemburg-ügyben* kifejtett azon állásponttal, hogy a politikai véleménynyilvánítás vagy a közügyeket érintő vita esetén nem engedhető meg a sajtószabadság széleskörű korlátozása.
- [28] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az adott ügyben olyan eseményről számolt be, amelyek részletei még ma is tisztázatlanok, azonban maga az esemény közérdeklődésre számot tartott. Nem tett mást, mint az elérhető és az események szempontjából jelentőséggel bíró szereplők egymástól eltérő beszámolóit közzétette, ezzel felvonultatva az adott pillanatban elérhető összes releváns információt. Utalt arra, hogy az internetes hírközlés korában az állítások teljes igazságtartalma nem igazolható azon határidőn belül, amíg az információ hírek számít. Álláspontja szerint ebben a helyzetben a sajtótól az várható el, hogy részrehajlás nélkül bemutassa minden olyan érintett álláspontját, aki kompetenciával rendelkezik az adott kérdésben.
- [29] Utalt arra is, hogy álláspontja szerint – figyelemmel az Alkotmánybíróság által a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban kifejtettekre – a bíróságok akkor jártak volna el helyesen, ha az I. rendű alperes kijelentéseit értékítéletként minősítik.
- [30] 1.7. Az indítványozó által a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 359/C. § (1) bekezdés (1) bekezdése alapján előterjesztett, a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet az elsőfokú bíróság elutasította.
- [31] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtását követően az indítványozó és a VIII. rendű alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a felülvizsgálati kérelmek alapján eljárva a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. Az elsőfokú bíróság az Kúria ítéletét az Alkotmánybíróság részére megküldte.
- [32] A Kúria ítéletében mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy nem lehet eltekinteni attól: felülvizsgálati kérelem hiányában jogerőre emelkedett a másodfokú ítéletnek azon rendelkezése, amely szerint az I. rendű alperes megsértette a felperes jó hírnevét annak valótlan állításával, hogy a 2013. szeptember 5-én a konyári általános iskola előtt történt eseményeket valótlánul a felperes párt tetteként és az abban részes személyeket pedig valótlánul e párthoz tartozó személyekként tüntette fel.
- [33] A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az I. rendű alperes azon ismételt kijelentései, amely szerint jobbikosok jöttek be Konyárra és a jobbikosok gyakorolták a kérdéses incidenst, az adott összefüggésben nem véleménynyilvánítás, hanem olyan tényállítás volt, amely a kérdéses eseményt a felpereshez kötötte. A Kúria ezzel összefüggésben rámutatott: fontos körülmény, hogy a bíróságok jogalkalmazó szervezetként még csak érintőlegesen sem politizálhatnak. „Nem feladata a bíróságoknak azt értékelni, hogy a felperesi politikai

párt ténylegesen változtatott e politikai irányvonalán, cigányellenesnek, rasszistának is minősíthető kijelentéseket a jövőre nézve mennyiben tesz vagy mennyiben érvényesül a jövőben az ún. »cukiság-kampány«.

- [34] Rámutatott a Kúria, hogy az eljáró bíróságok helyesen állapították meg: a perben vizsgált tényállítások valóság-tartalmát az alperesek nem tudták bizonyítani. Ennek igazolására ugyanis nem elegendő annak hangsúlyozása, hogy a „jobbikosok” kifejezés pusztán köznyelvi értelmezéséről lenne szó.
- [35] A Kúria rámutatott arra is, hogy következetes gyakorlata szerint a híresztelés megvalósul az információ továbbadásával, nyilvánosságra hozatalával, amelynek eredményeképp bárkinek esélye van az adott tartalom elérésére. A Kúria szerint „nem jelenti a sajtószabadság, a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását, a sajtószerv teljesíthetetlen követelmények elé állítását az, ha a sajtószervtől a joggyakorlat megköveteli, hogy a személyi ségi jogot sértő közléseket ne tegyenek hozzáférhetővé”.

II.

- [36] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

- [37] 2. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) alkalmazott rendelkezései:

„78. § (1) A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.

(2) A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tény hamis színben tüntet fel.”

„79. § A sajtó-helyreigazításra irányuló igény érvényesítésének szabályait a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény, valamint a polgári perrendtartásról rendelkező törvény állapítja meg.”

„84. § (1) Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

- a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;
- d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;
- e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.”

III.

- [38] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv.-ben foglalt befogadhatósági követelményeknek.

- [39] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A sajtó tájékoztató tevékenységét érintő jogszabályi kötelezettségek értelmezése, ezzel összefüggésben a médiatartalom-szerkesztés szabadságának alkotmányos határai alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősülnek {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [40] Az adott ügyben az Alkotmánybíróság azt tekintette alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, hogy a pártok és más közszereplők közéleti vitáiról, illetve nyilatkozatairól való tudósítások törvényi követelményei a sajtó polgári jogi felelősségét mennyiben érintik. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [41] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [42] 1. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemében elsőként áttekintette a sajtószabadság alkotmányos tartalmát. Ennek során az adott ügyben – figyelemmel a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban foglalt szempontokra – felhasználta az Alaptörvény hatálybalépése előtt elfogadott határozataiban kifejtett alkotmányos érveket, jogelveket és összefüggéseket is. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben emlékeztet arra, hogy korábbi gyakorlatának felhasználhatóságát már részletesen vizsgálta a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban (Indokolás [23]), a 13/2014. (IV. 8.) AB határozatban (Indokolás [23]), a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatban (Indokolás [11]) is.
- [43] Az Alkotmánybíróság működése során mindig is kiemelt védelmet biztosított a véleménynyilvánítás szabadságának. Az Alkotmánybíróság különösen akkor hangsúlyozta a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepét, amikor az a közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érintette. Ennek indoka szerint ugyanis „[a] demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát” [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 228–229.]. A véleménynyilvánítás szabadságának pedig egyik legfőbb biztosítója a sajtó működése, amelynek szabadságát és sokszínűségét az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése helyezi alkotmányos védelem alá.
- [44] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alapján kiemelte, „[a] sajtónak [...] alkotmányos küldetése, hogy a közhatalom gyakorlóit ellenőrizze, aminek szerves részét képezi a közügyek alakításában résztvevő személyek és intézmények tevékenységének bemutatása és – akár rendkívül éles hangú – kritikája. [...] A közügyek vitatásának kiemelkedő alkotmányos jelentősége ezért azzal jár, hogy a közéleti szereplők személyiségének védelmében a szólás- és sajtószabadság szűkebb körű korlátozása felel csak meg az Alaptörvényből levezethető követelményeknek. Különösen fontos alkotmányos érdek, hogy a polgárok és a sajtó bizonytalanság, megalkuvás és félelem nélkül vehessenek részt a társadalmi és politikai vitákban. Ellene hatna ennek, ha a megszólalóknak a közéleti szereplők személyiségvédelmére tekintettel széles körben kellene tartaniuk a jogi felelősségre vonástól [...]. E követelmények a büntetőjogi felelősségre vonáson túl a polgári jogi jogkövetkezmények tekintetében is irányadók” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]}.
- [45] A sajtószabadságot azonban az Alkotmánybíróság nem önmagában, hanem a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelme és fenntartása érdekében helyezi kiemelt védelem alá {28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság ezért egyértelművé tette azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának – és így a sajtószabadságnak – az emberi méltósággal szemben esetenként meg kell hajolnia. Az alapvető jogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt általános szabályából következően az alkotmányossági kérdés az ilyen helyzetben, hogy az emberi méltóság védelmét szolgáló korlátozás mely esetben minősül szükségesnek és arányosnak {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [46] 2. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során saját gyakorlatában kidolgozott alkotmányos érvek és jogelvek mellett figyelembe vette az EJEB esetjogát is. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy Magyarország az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (Emberi Jogok Európai Egyezménye, a továbbiakban: EJE) részes állama, ezért az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a magyar alkotmányos mércék kidolgozásakor a jogvédelem minimális követelményeiként érvényesíti az egyezményt értelmező EJE joggyakorlatának szempontjait

- {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, megerősítette: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [25]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [47] Az EJEE 10. Cikk (1) bekezdése szerint „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon kívül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. Ez a Cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió-, televízió- vagy mozgókép vállalatok működését engedélyezéshez kössék”.
- [48] Az EJEE ugyanakkor tartalmazza azt is, hogy „[e] kötelezettségekkel és felelősséggel együttjáró szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban [...] mások jó hírneve vagy jogai védelme [...] céljából” [EJEE 10. Cikk (2) bekezdés].
- [49] Az EJEB gyakorlatában rámutatott, hogy „bár a véleménynyilvánítás szabadsága kivételek alá eshet, e kivételeket szorosan kell értelmezni, és a korlátozás szükségességét meggyőző módon kell megállapítani [*Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság* (13585/88) 1991. november 26., 59. bekezdés]. Hangsúlyosan érvényesül ez a követelmény a politikai beszéd vagy közérdekű kérdésekkel kapcsolatos vita esetén, mert az EJEE 10. Cikk (2) bekezdése alapján ennek korlátozására „kevés tér nyílik” [*Sürek kontra Törökország* [GC] (26682/95), 1999. július 8., 61. bekezdés].
- [50] Az EJEB utalt arra is, hogy „[a] 10. Cikk nemcsak azokra az »információk«-ra vagy »eszmék«-re alkalmazandó, amelyek kedvező fogadtatásúak, vagy amelyeket ártalmatlannak, illetve közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértenek, megütközést keltenek vagy felkavarnak; ezek a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság követelményei, amelyek nélkül nem létezik »egy demokratikus társadalom«” [*Oberschlick kontra Ausztria* (11662/85), 1991. május 23., 57. bekezdés]. Ugyanakkor az EJEB elismeri, hogy a sértés a véleménynyilvánítási szabadság által biztosított védelem körén kívül eshet, ha indokolatlan és rosszhiszemű hírnérontásnak minősül, például ha a sértő nyilatkozat kizárólagos célja a sértés [*Skalka kontra Lengyelország* (43425/98), 2003. május 27., 34. bekezdés].
- [51] Az EJEB gyakorlatában következetesen érvényesíti a sajtó alapvető fontosságú társadalmi szerepét, amely az aktuális események, vélemények és gondolatok vonatkozásában a közvélemény tájékoztatásában áll [például: *Uj kontra Magyarország* (23954/10), 2011. július 19.]. Ugyanakkor a bíróság rámutat, hogy bizonyos határokat – különösen mások jó hírnevét és jogait illetően – nem léphet át, feladata mindazonáltal minden közérdekű ügygel kapcsolatosan az információk és eszmék olyan módon történő közlése, amely összhangban áll kötelezettségeivel és felelősségével [*Scharsach and News Verlagsgesellschaft kontra Ausztria* (39394/98), 2003. november 13., 30. bekezdés].
- [52] Az EJEB gyakorlatában a sajtó kiemelt társadalmi szerepével összefüggésben azt is hangsúlyozza, hogy a sajtó a társadalom „házórzó kutyája”, amely biztosítéka a plurális demokrácia megerősödésének és a közéleti viták lefolytatásának [*Barthold kontra Németország* (8734/79), 1985. március 25. 58. bekezdés; *Lingens kontra Ausztria* [GC] (9815/82), 1986. július 8. 44. bekezdés; *Stoll kontra Svájc* [GC] (69698/01) 2007. december 10., 110. bekezdés] Az EJEB gyakorlata szerint tehát a sajtótól elvárható a közérdekű ügyekkel kapcsolatos információk és eszmék közlése. Ennek során pedig akár bizonyos fokú túlzás vagy akár provokáció használatához, vagy – más szóval – némileg mértéktelen nyilatkozatok megtételéhez is folyamodhat [*Mamère kontra Franciaország* (12697/03), 2006. november 7. 25. bekezdés; és *Dąbrowski kontra Lengyelország* (18235/02), 2006. december 16., 35. bekezdés].
- [53] A fentiek mellett az EJEB gyakorlatában rámutatott arra is, hogy az EJEE 10. Cikke alapján történő beavatkozás arányosságának a megítélésékor a kiszabott szankció természetét és súlyosságát is figyelembe kell venni [*Ceylan kontra Törökország* [GC] (23556/94) 1999. július 8., 37. bekezdés; *Lešník kontra Szlovákia* (35640/97), 2003. március 11., 63. bekezdés]. Az EJEB álláspontja szerint ugyanis az az intézkedés, amely valamely vélemény visszavonására kötelez, visszatartó hatás („*chilling effect*”) keltésére alkalmas. Az EJEB ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy például „valamely tényállítás nemzeti bíróság által elrendelt helyreigazítása önmagában is maga után vonja” az EJEE 10. cikke alapján biztosított védelem alkalmazását [*Karsai kontra Magyarország* (5380/07), 2009. december 1., 23. bekezdés].
- [54] Az EJEB egy másik ügyben kiemelte azt is, hogy nem egyeztethető össze a sajtó társadalmi szerepével az az elvárás, hogy az újságírók minden esetben tartózkodjanak a mások hírnevét sértő közlések és idézetek továbbadásától [*Thoma kontra Luxemburg* (38432/97), 2001. március 29., 64. bekezdés, lásd még: *Tonsbergs Blad AS és Haukom kontra Norvégia* (510/04), 2007. március 1., 82. bekezdés].

- [55] 3. Összességében megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelten fontos alkotmányos érdekeknek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselőket vállalkók. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [56] Megállapítható továbbá az is, hogy a kivételt nem engedő jogi felelősségre vonás a jóhírnév sérelmét jelentő közlés továbbadásáért a sajtószabadság érvényesülése ellen hat. Ebből következően a bíróságoknak különös körültekintéssel kell mérlegelni mind a büntetőjogi, mind a polgári jogi jogkövetkezmények alkalmazása során, hogy csak a valóban indokolt esetben essen korlátozás alá a sajtószabadság {lásd ezzel összefüggésben: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [48], 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [25]}.

V.

- [57] 1. Az Alkotmánybíróság a bemutatott alkotmányos mércéből kiindulva – az alkotmányjogi panasz alapján szolgáló egyedi ügyel összefüggésben – vizsgálta azt, hogy az eljáró bíróságok jogértelmezése, a történeti tényállás jogi értékelése összhangban áll-e az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságból fakadó alkotmányos követelményrendszerrel. Ennek során az Alkotmánybíróság az alábbi szempontokra volt tekintettel.
- [58] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, vagyis azt, hogy a jogszabályok alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e.
- [59] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy az Alkotmánybíróság – mint az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja szerint a bírói döntéseket kizárólag alkotmányosság szempontjából vizsgálhatja felül. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok elbírálásakor töretlen a tekintetben, hogy a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [60] A kifejtettek alapján tehát az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján a bírói jogértelmezést kizárólag abban az esetben vizsgálhatja felül, ha az ügynek van alapjogi relevanciája. Önmagában azonban az a tény, hogy egy ügynek alapjogi relevanciája van, nem eredményezheti, hogy az eljáró bíróságok az ügy szakjogi megítélését figyelmen kívül hagyhatják. A bíróságoknak arra kell törekedniük, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben alkalmazandó anyagi jogi és eljárásjogi normák adta értelmezési mozgástér keretein belül az ügy alapjogi érintettségére tekintettel legyenek, és az érintett alapjog alkotmányos tartalmát döntésükben – összhangban az alkalmazandó normákkal – érvényre juttassák. Ha pedig az alkalmazandó normának nincs ilyen értelmezési lehetősége, a norma alaptörvény-ellenes.
- [61] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően áttekintette a polgári bíróságoknak a jó hírnév védelmével kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel annak vizsgálatára, hogy – az Alaptörvény 28. cikkére is figyelemmel – mennyiben érvényesül a sajtószabadságnak a IV. pontban bemutatott tartalma.

- [62] A polgári bíróságok a személyiségi jogsértés objektív szankciói körében a jogkövetkezményt a jogsértés tényéhez kötik. A bíróságok a jó hírnév védelmével összefüggésben a jogsértés körében különösen a következő szempontokat mérlegelik *a*) a közlés tényállítás-e, vagy vélemény (BH 2001.468.); *b*) a tényállítás valótlan-e (BH 1998.169., BDT 2005.1277.; *c*) megvalósult-e a valótlan tény állítása vagy híresztelése (BH 2013.266., BDT 2012.2742, BDT 2013.2904.); és *d*) a valótlan tényállítás objektíve alkalmas-e az érintett személy társadalmi megítélését hátrányosan befolyásolni (BH 2010.294).
- [63] Ezek a mérlegelési szempontok – főszabály szerint – vonatkoznak a sajtóra is, függetlenül attól, hogy a sajtó közügyekkel összefüggésben közölt-e valamit. Ez alól kivétel kizárólag abban a szűk körben érvényesül, ha a sajtó az Országgyűlés, a bíróság vagy más hatóság hatáskörébe tartozó eljárásról tudósít. A valóság feltárása ugyanis ilyenkor arra az eljárásra tartozó kérdés, amely a megjelölt szervezet hatáskörében, a reá vonatkozó anyagi és eljárási szabályok által meghatározott keretek között kerül lefolytatásra. A sajtó kötelezettsége ilyenkor csak arra terjed ki, hogy a kérdéses eljárásról, annak stádiumáról, az eljárásban az arra jogosultak által tett indítványokról valósághűen tudósítson (EBH 2001.407).
- [64] Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben is tekintettel volt arra, hogy a sajtószabadság a történeti alkotmány vívmánya {28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [12]–[14]}. Történeti alkotmányunk részét képező 1848. évi sajtótörvény (1848. évi XVIII. törvénycikk) 14. §-a alapján: „[k]i az országgyűlés, a törvényhatóságok, mindenféle törvényszékek, és törvény által alkotott egyéb testületek iratait, és azok nyilvános üléseit hív szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.” A polgári bíróságok gyakorlata tehát összhangban áll a történeti alkotmány azon gondolatával, hogy a „hív szellemben és igazán” tudósító sajtót bizonyos körben védelem illeti meg a felelősségre vonással szemben {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [65] A bemutatott bírói gyakorlat a Kúria gyakorlatában is továbbél. A Kúria ezért a jó hírnév védelmével kapcsolatos perekben jellemzően rámutat arra, hogy „[s]ajtó-helyreigazítás esetében a sajtószerv felelőssége felróhatóságtól független, objektív jellegű a közölt tények valóságáért” (Pfv.IV.22.100/2016/4. számú ítélet).
- [66] A Kúria gyakorlatában ugyanakkor változás is megfigyelhető. A Kúria ugyanis egy, a közelmúltban meghozott ítéletében azt hangsúlyozta, hogy „a híresztelés jogi megítélésében az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) gyakorlata, valamint ehhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság újabb határozatai és az ehhez kapcsolódó legújabb bírói gyakorlat valóban újabb tendenciát fogalmaz meg. Az EJEB gyakorlata szerint ugyanis alapjogok ütközése esetén érdekmérlegelésnek van helye. Ilyen alapjogok a jelen esetben a felperes emberi méltóságán alapuló személyiségi jogai, illetve a másik oldalon a tájékoztatáshoz, közéleti viták bemutatásához fűződő alkotmányos alapjog” (Pfv.IV.22.224/2016/3. számú ítélet 19. pont). Erre tekintettel az adott ügyben a Kúria egyetértett a jogerős ítélet indokolásával abban, hogy „amennyiben a sajtótájékoztatón elhangzottakról a sajtószerv a forrás pontos megjelölésével, torzítás nélkül, valósághűen számol be és a tájékoztatásban teret adnak az elmentés (felperesi) álláspontnak, akkor nincs helye sajtó-helyreigazítás elrendelésének. Ezen feltételek teljes körű teljesülése esetén a közügyek nyilvános vitathatósága az érdekmérlegelés során valóban elsőbbséget élvez, figyelemmel a sajtó kiemelt (watchdog – »őrkutya«) szerepére is” (Pfv.IV.22.224/2016/3. számú ítélet 22. pont).
- [67] A fentiek mellett azonban a Kúria kiemelte az ítélet indokolásában azt is, hogy „más jogi megítélés alá esik egy tényfeltáró írás, oknyomozó cikk (nem aktuális tudósítás) [...]” (Pfv.IV.22.224/2016/3. számú ítélet 23. pont).
- [68] 3. Az adott esetben az eljáró bíróságoknak egyrészt abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy az I. és II. rendű alperesek megsértették-e a felperes (Jobbik Magyarországért Mozgalom) jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, másrészt a bíróságoknak vizsgálniuk kellett, hogy amennyiben a jogsértés megállapítható, az önmagában megalapozza-e az erről tudósító sajtószervek (V–VI. és VIII. rendű alperesek) polgári jogi felelősségét is.
- [69] 3.1. A másodfokú bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős döntésében helyben hagyta az elsőfokú bíróság azon rendelkezését, amelyben megállapította: az I. rendű alperes megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a 2013. szeptember 5-én a konyári általános iskola előtt történt eseményeket valótlanul a felperes tetteként tüntette fel a II. rendű alperesnek adott interjújában.
- [70] A másodfokú bíróság nem fogadta el az I. rendű alperes fellebbezésében foglalt azon érvet, miszerint csupán „sarkos véleményét fogalmazta meg”, és a kifogásolt közlések valóságos tartalma szerint „a felperes nevét olyan emberek csoportjára értette, akik szélsőséges nézeteket vallanak, és ideológiájuk meghatározó eleme a cigány-

gyűlölet.” A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyanis a tényállítás a valóság egy meghatározott mozzanataira vonatkozó közlés, annak állítása, híresztelése, hogy valami megtörtént, valami lezajlott, a valóságnak megfelelően létezik. Ezzel szemben a vélemény értékelést, álláspontot, bírálatot fejez ki úgy, hogy abból közvetve sem lehet valótlan tartalmú tények közlésére következtetni. A tény a való világ része, annak valamely objektív – az emberi tudattól független – mozzanata, a múltban létezett vagy a jelenben létező, érzékelhető jelenség, állapot, esemény, történés vagy cselekvés. A vélemény ezzel szemben szubjektív kategória, amely tényre vonatkozó állásfoglalás, értékítélet, következtetés. A tény valósága bizonyítható vagy cáfolható, ezzel szemben egy adott véleménnyel lehet azonosulni vagy attól elhatárolódni, de ahhoz a valóság kritériuma nem kapcsolható. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a tényállítás és a véleménynyilvánítás elhatárolása vitás esetben az ún. bizonyíthatósági teszt alapján történhet, amely szerint az a közlés, amelynek valósága vagy valótlansága bizonyítható, tényállítás; amelynek valóságtartalma nem bizonyítható, vélemény.

- [71] 3.2. A másodfokú bíróság által kifejtett indokokkal összefüggésben az indítványozó hivatkozott a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra, és kifejtette, hogy álláspontja szerint „a bíróságok akkor jártak volna el helyesen, ha az I. rendű alperes kijelentéseit értékítéletnek minősítették volna, melyek jogi szankcionálása főszabály szerint [a]laptörvény-ellenes”.
- [72] Az Alkotmánybíróság az indítványozó hivatkozására figyelemmel felidézi, hogy a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltak szerint a nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges döntenie, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben (Indokolás [39]). Ezt követően szükséges vizsgálni, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak tekinthető-e (Indokolás [40]). Az Alkotmánybíróság az elhatárolás fő szempontjának azt tekinti, hogy az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Így a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valóban bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el (Indokolás [41]).
- [73] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a másodfokú bíróság a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglalt alkotmányos szempontokat a közlés jellegének vizsgálata során kifejezésre juttatta. Kifejezetten utalt arra, hogy az I. rendű alperes a helyi kisebbségi roma nemzetiségi önkormányzat elnöke, aki nyilvános közlést tett. Meghatározó jelentőséget tulajdonított annak a másodfokú bíróság, hogy a perben vizsgált közlés valóságtartalma – az ún. bizonyíthatósági teszt alapján – egyértelműen vizsgálható volt, és ennek eredményeként jutott arra a következtetésre, hogy az tényállítást foglalt magában. E tényállításról pedig a perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az valótlan tényre vonatkozott, mert a szurkolói csoport tagjai szervezetileg nem kapcsolódtak a felperes politikai párthoz.
- [74] 3.3. A másodfokú bíróság ítéletében az indítványozónak az I. rendű alperes közlésének továbbadásáért fennálló felelősségét a következők szerint vizsgálta. Mindenekelőtt kiemelte, hogy az ún. linkeléssel hozzáférhetővé tétel a tények híresztelésének minősül. A híreszteléssel összefüggésben pedig – utalással az ezzel összefüggő bírói gyakorlatra (BH 2013.266.) – hangsúlyozta, hogy ennek folytán a jogsértés akkor is megvalósul, ha a közlést állító nyilatkozatának tartalmával a híresztelő nem azonosul és akkor is, ha egyébként alaptalanul bízhatott a közlés valóságtartalmában. A jogsértő tartalom bármilyen módon történő hozzáférhetővé tétele híresztelés jelent, más személy jogsértő nyilatkozatának továbbadásáért pedig a híresztelő önmagában a továbbítás megtörténte miatt objektív felelősséggel tartozik.
- [75] Az Alkotmánybíróság a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban alkotmányos követelményként állapította meg, hogy „az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében foglalt sajtószabadságból fakadó alkotmányos követelmény, hogy a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájában egymást érintően tett kijelentésekről hűen, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító (vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló) médiatartalom-szolgáltató tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híresztelésként értékelni.” Ebben a döntésben az Alkotmánybíróság döntő jelentőséget tulajdonított annak, hogy „[a] közéleti szereplők sajtótájékoztatójáról tudósító média felelőssége körében a közvitával meglévő nyilvánvalóan szoros kapcsolat mellett az is fontos körülmény, hogy – szemben a közéleti újságírás számos más megnyilvánulásával – az újságírók ez esetben nem saját állításaikat vagy véleményüket tárják a nyilvánosság elé, nem saját gondo-

lataikkal igyekeznek befolyásolni a szélesebb közvéleményt”. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint „a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelőssége más mérce szerint ítélandó meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a médiatartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll. A sajtótájékoztatókról való tudósításokkal kapcsolatban a közéleti vita érdeke mindenekelőtt az elhangzottak pontos, a hírek aktualitásához igazodó köz-zétételét igényli” (Indokolás [45]).

- [76] Az adott ügyben ugyanakkor a valótlan tény híresztelése nem olyan közléssel összefüggésben merült fel, amely sajtótájékoztatón hangzott el. A perben vizsgált tényállítás egy olyan eseményről szóló sajtótudósításhoz kapcsolódott, amelyről a sajtó saját értékelést tartalmazó módon számolt be. A sajtótudósítás egy közérdeklődésre számot tartó eseménnyel kapcsolatban felmerült információkat összegezte.
- [77] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint – figyelemmel a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban megállapított alkotmányos követelményre – egy sajtótudósítás akkor esik kívül a híresztelés értelmezési körén, ha a médiatartalom fókuszában kizárólag a közéleti vitában részt vevő személyek megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll. Az adott esetben a sajtótudósítás fókuszában nem az I. rendű alperes nyilatkozata állt, hanem az eseményekkel összefüggésben álló, egymásnak ellentmondó információk bemutatása. Ebből következően az adott esetben vizsgált sajtótudósítás híresztelésnek minősül.
- [78] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenessége megállapításának akkor van helye, ha a bíró – az ügyben alkalmazandó jogi norma értelmezési keretén belül – maga vét olyan jogalkalmazási hibát, amely megalapozza döntésének alaptörvény-ellenességét [15/2015. (V. 29.) AB határozat, 34/2015. (XII. 9.) AB határozat]. Ilyen jogértelmezési hiba az adott ügyben alkalmazott polgári jogi normák [régi Ptk. 78. § (2) bekezdés, 84. §] vonatkozásában nem volt megállapítható. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2017. december 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Schanda Balázs, dr. Stumpf István és
dr. Sulyok Tamás alkotmánybírók párhuzamos indokolása*

- [79] Álláspontunk szerint a határozat indokolása nem fejt ki következetesen azokat az alkotmányossági szempontokat, amelyeket a polgári jogi híresztelés értelmezése körében a sajtószabadság jogából fakadóan figyelembe kell venni. A jelen ügy azt az összetett kérdéskört érinti, hogy hogyan alakul a sajtó felelőssége akkor, amikor mástól származó, valótlan tényállítást tartalmazó közlést tesz közzé. A polgári bíróságok gyakorlata szerint a sajtó önmagában a közzététellel megvalósítja a híresztelést, amely alapján objektív, vagyis az újságírói szakmai szabályok betartásától független felelősséggel tartozik a tényállítással érintett felé. Jól tükrözi ezt a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés is, amely szerint a valótlan tényállítás bármilyen módon – így például hivatkozás megosztásával (linkeléssel) – történő hozzáférhetővé tétele híresztelésnek minősül, más személy jogsértő nyilat-

kozatának továbbadásáért pedig a híresztelő önmagában a továbbítás megtörténte miatt objektív felelősséggel tartozik.

- [80] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a többségi indokolás által is hivatkozott 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban arra az alkotmányos követelményre világított rá, hogy a híresztelés polgári jogi fogalmának szokásos, azaz minden szituációra differenciálás nélkül kiterjesztett értelmezése nem veszi kellőképpen figyelembe a sajtó tevékenységének sajátos alkotmányos értékét. A döntés értelmében a híresztelésre vonatkozó általános megfontolásokat és érveket a sajtó működéséhez kötődő speciális alkotmányjogi szempontokkal árnyalni kell. A sajtó ugyanis nem egy a szólásszabadság jogosultjai közül, hanem olyan szereplő, akinek működése különös alkotmányossági jelentőséggel bír: a demokratikus közvélemény alakulásában központi szereppel bíró tevékenységének lényegi eleme a közéleti események nyilvánosságához való közvetítése, így a sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, álláspontok terjesztése. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be. Ezzel a feladattal összhangban hozta meg az Alkotmánybíróság azt az alkotmányos követelményt, amely szerint a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján egymásról tett kijelentésekről hűen, saját értékelés nélkül és a válaszadás lehetőségét felkínálva tudósító sajtó tevékenységét nem lehet híresztelésnek minősíteni.
- [81] Bár a jelen határozat többségi indokolása idézi a korábbi döntés érveit, azoknak a jelen ügyre vonatkozó relevanciáját nem bontja ki kellőképpen. Még ha a sajtó felelősségét megállapító bírói mérlegelés alaptörvény-ellenessége a konkrét tudósítás egyes információira vagy szerkesztésére (például adott módon való képi illusztrálására) tekintettel összességében esetleg nem is állapítható meg, az alapjogi bíraskodás koherens továbbfejlesztése érdekében mindenképpen szükséges tisztázni az alábbiakat.
- [82] A hírportál által jelen ügy tényállása szerint alkalmazott újságírói megoldás, a más által tett közlések linkeléssel történő elérhetővé tételekor szintén meghatározó jelentőségre tehetnek szert a híresztelés fogalmának differenciálására vezető alkotmányossági megfontolások. Ha ugyanis a sajtó egy már eleve a nagy nyilvánosság elé tárt közéleti megnyilatkozásról ad tájékoztatást, akkor a felelősségét korlátozó érvek nagy súllyal esnek latba. A társadalmi jelentőségű ügyek megvitatásában résztvevő szereplők megnyilvánulásairól való tájékoztatás alapvető feladata a sajtónak. Abban az esetben tehát, amikor a sajtó egy eleve a nyilvánosságnak szánt, sőt a nyilvános közéleti vitában már jelenlévő közlést változatlan formában és tartalommal használ fel, nem a benne foglalt állításokat híreszteli, hanem a közügyek vitájának fórumaként, egyfajta közvetítő felületként jár el. Ilyenkor alapvetően a közlések megfogalmazója tartozik felelősséggel, nemcsak állításainak esetleges valótlanosságáért, hanem azért is, hogy kijelentéseivel a sajtónyilvánosság elé lépett. A demokratikus nyilvánosság legfőbb letéteményesének minősülő sajtó felelősségéhez a közügyeket érintő megnyilvánulások pusztá közlésénél többre van szükség.
- [83] Álláspontunk szerint a linkelés, a művelet lényegénél és sajátosságainál fogva, újságírói módszerként használva éppen azt fejezi ki, hogy az internetes újság nem maga teszi a sérelmes közléseket, hanem csupán utal az adott társadalmi vitában már korábban megfogalmazott álláspontokra, megnyilatkozásra. Ha az Alaptörvényben foglalt feladatából fakadó szakmai követelményekkel összhangban – azaz hűen, a saját értékelést nélkülözve, a forrást megjelölve és a cáfolatnak helyet biztosítva – teszi ezt, akkor a sajtótájékoztatóról való tudósításhoz hasonlóan mentesül az objektív felelősség alól.

Budapest, 2017. december 19.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [84] Az alkotmányjogi panasz elutasítását az alábbi, a határozat indokolásában foglaltaktól részben eltérő indokok mellett támogatom.

- [85] Az indítványozó által üzemeltetett hírportálról közvetlenül elérhető, valótlan elemet tartalmazó tényállítás jelent meg, amely mint valótlan híresztelés nem áll a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos védelme alatt. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet nem alaptörvény-ellenes. Megállapítható ez a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban foglaltakkal való összehasonlítástól függetlenül is, amely határozattal szembeni különvéleményemben előadottakat jelen alkotmányjogi panasz elbírálása során is fenntartom.

Budapest, 2017. december 19.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2341/2014.

